

Betaling van het vastrechtgedeelte kan geschieden:

1. In één bedrag ineens.
2. Betaling in gedeelten:
  - a. via Loonadministratie van den werkgever.
  - b. aan de cassa; verrekening met zegels.

Bij betaling in gedeelten moet een iets hoger bedrag aan vastrecht betaald worden.

In geval 2a bestaat de mogelijkheid, dat de werkgever een deel van het vastrecht voor zijn werknemers betaalt.

#### Bijzondere tarieven.

Zooals in paragraaf III uiteengezet, hebben bijzondere tarieven alleen zin in *bijzondere* gevallen, waarin men met behulp van een uitzonderingstarief bepaalde categorieën baders weet te trekken, welke anders *niet* gekomen zouden zijn. Vooral in een inrichting als een zwembad met veel vaste kosten is een dergelijke politiek van belang. Onder bijzondere tarieven rangschikken wij ook de huur van het bad door verenigingen, en het instellen van bijzondere tarieven om slecht bezette uren te vullen (b.v. Heerenbad vóór 9 uur s' morgens). Deze tarieven zijn niet van te voren vast te stellen, doch moeten geval voor geval bekeken worden. Het is mogelijk, dat bepaalde instellingen aan hun leden bijzonder lage tarieven willen geven. Zij kunnen dit bereiken door een deel van het vastrecht voor hen te betalen.

#### Financieele gevolgen van de invoering van vastrechtstarieven.

##### A. Financieele risico's.

Door de overwipgrenzen zoodanig te kiezen, dat zonder vermeerdering van het gemiddeld aantal baden per bezoeker de gemiddelde prijs practisch ongewijzigd blijft, zal het risico alleen nog kunnen voortvloeien uit de gezinsreductie. Aannemende, dat de gemiddelde bezoeker 25 maal per jaar zwemt, een aanname, welke ongeveer stemt met de uitslag van de enquête, dan hadden in 1938 4500 à 5000 personen gebruik gemaakt van het zwembad te A. Daarvan zouden naar schatting hoogstens 40 % d.i. 2000 personen voor gezinsreductie in aanmerking komen, hetgeen een totaal reductiebedrag van maximaal f 1500 geeft. Dit bedrag is ongeveer 6 % van de inkomsten in 1938. Dit bedrag zal terugvloeien door toename van het zwemmen door de leden van groote gezinnen. In bepaalde gevallen zullen ook de kinderen, die op het oogeblik wegens de lagere tarieven op schoolkaartjes ad f 0.10 of f 0.15 baden, gebruik gaan maken van vastrechtkaarten, welke hun de mogelijkheid van meer dan eenmaal zwemmen per week bieden.

##### B. Welk aantal vastrechtkaarten dient verkocht om dezelfde inkomsten als in 1938 te behalen?

Wij nemen aan, dat het aantal abonnementen ongewijzigd blijft, uitgezonderd de groepsabonnementen, welke door vastrecht vervangen worden.

|                                                                                                                                                                                          |          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Inkomsten uit abonnementen (— gezinsreductie)                                                                                                                                            | f 1.700  |
| Verhuur bad aan verenigingen                                                                                                                                                             | „ 2.000  |
| Uit enquête blijkt, dat ± 20% van het aantal verkochte kaartjes is verkocht aan personen die minder dan 25 maal per jaar zwemmen. In de toekomst neemt deze groep geen vastrechtstarief. |          |
| Globale inkomsten uit deze losse-baden-kaartjes                                                                                                                                          |          |
| 20% × f 15.000                                                                                                                                                                           | „ 3.000  |
| Totaal                                                                                                                                                                                   | f 6.700  |
| Uit vastrechtstarief noodig                                                                                                                                                              | f 16.200 |

Indien gemiddeld aantal baden, op „normaal-vastrechtkaart”

genomen, op 30 en die op „populair-vastrechtkaart” op 40 baden gesteld wordt (getallen liggen iets boven overwipgrens) dan zou men zijn doel reeds bereiken, indien men gegarandeerd krijgt b.v.

|                                             |          |
|---------------------------------------------|----------|
| 500 vastrechtkaarten à f 6.—                | f 3.000  |
| + 15.000 baden à f 0.15                     | „ 2.250  |
| 300 vastrechtkaarten à f 5.50               | „ 1.650  |
| + 9.000 baden à f 0.15                      | „ 1.350  |
| 200 vastrechtkaarten à f 4.—                | „ 800    |
| + 6.000 baden à f 0.10                      | „ 600    |
| 100 vastrechtkaarten à f 3.50               | „ 350    |
| + 3.000 baden à f 0.10                      | „ 300    |
| Totaal normale kaarten minus gezinsreductie | f 10.300 |

|                                               |         |
|-----------------------------------------------|---------|
| 500 vastrechtkaarten à f 5.—                  | f 2.500 |
| + 20.000 baden à f 0.10                       | „ 2.000 |
| 200 vastrechtkaarten à f 4.50                 | „ 900   |
| + 8.000 baden à f 0.10                        | „ 800   |
| 100 vastrechtkaarten à f 3.—                  | „ 300   |
| + 4.000 baden à f 0.10                        | „ 400   |
| Totaal populaire kaarten minus gezinsreductie | f 6.900 |

M.a.w. men behoeft slechts 1.900 vastrechtkaarten (1.100 normale — en 800 populaire —) te verkoopen, en men behaalt reeds (gezinsreductie in rekening gebracht) een beter resultaat dan in het jaar 1938. *Zonder dat de verbruiksbevorderende tendenz van het tarief is verdisconteerd.*

Voorgaande opstelling is uiteraard niet meer dan een voorbeeld. Indien er relatief meer populaire „vastrechtkaarten” verkocht worden, zal het totaal aantal te verkoopen kaarten natuurlijk iets moeten stijgen.

Men zou als voorwaarde voor de invoering van een vastrechtstelsel kunnen stellen, dat een minimum aantal personen daarvoor ingeteekend had, om zodoende ook hier zoo weinig mogelijk risico te nemen.

Dr J. G. STRIDIRON

(Wordt vervolgd)

## GEHEIME EN STILLE RESERVES EN DE ACCOUNTANT

In de 16e jaargang No. 10 van het M.A.B. verscheen een lezenswaardig artikel van den Heer *Keuzenkamp*, dat bovenstaanden titel droeg.

De belangrijkheid van den inhoud ervan, maakt het gewenscht daarop nader in te gaan; mijn aantekeningen geef ik puntsgewijze hieronder weer:

1. „indien het bestaan van een beteren vermogenstoestand zonder eenige nadere toelichting uit de balans blijkt, dan spreekt men dat er in die balans een stille reserve voorkomt”, aldus de Heer *Keuzenkamp*;

Deze begripsbepaling is aantrekkelijk door zijn eenvoud, ik vraag mij echter af of er ooit een balans is die zoo duidelijk en onaantastbaar aangeeft dat de werkelijke vermogenstoestand beter is dan uit de balans blijkt.

Ongetwijfeld heeft de Heer *Keuzenkamp* gedacht aan al die gevallen waarbij belangrijke vermogensobjecten voor slechts f 1.— op de balans gevoerd worden; in die gevallen zal het publiek *gesuggereerd* worden tot de opvatting dat de vermogenstoestand van de betrokken onderneming beter, ja misschien veel beter, is dan de balans aangeeft, ik zeg *gesuggereerd*, wat zeker het geval is wanneer de balans de actiefpost omschrijft met aanschafwaarde en afschrijving, b.v.:

|                        |               |
|------------------------|---------------|
| aanschafwaard gebouwen | f 1.000.000.— |
| afschrijvingen         | „ 999.999.—   |
|                        | f 1.—         |

zonder eenige vermelding echter van het jaar waarin de aanschaffing plaatsvond (van belang met het oog op waardeveranderingen van het geld, verbruikte nutsprestaties enz.). Na 20 jaar staat dezelfde post nog op dezelfde wijze in de balans vermeld, het publiek meent nog steeds dat ze een stille reserve inhoudt.

Of een dergelijke post een stille reserve inhoudt is steeds aan twijfel onderhevig. Eerstens is het mogelijk dat het betrokken onroerend goed zoodanig is ingericht dat het slechts bruikbaar is voor een bepaalde exceptioneele aanwending. Vanaf de aanschaffing heeft het goed zijn waarde als verkoopobject verloren, slechts heeft het een bedrijfswaarde welke slechts aanwezig is bij een behoorlijk renderen van de onderhavige onderneming. Dat een dergelijk goed zoo snel mogelijk wordt afgeschreven is duidelijk en noodzakelijk, het snelle afschrijven houdt echter niet in dat er sprake kan zijn van een reserve in welken zin dan ook, het beteekent slechts dat risico's uit dezen hoofde zijn afgewend, dat toekomstige bedrijfsresultaten niet behoeven te worden gedrukt met afschrijvingen.

Zelfs wanneer mag worden aangenomen dat de grond waarop de afgeschreven opstal rust in het algemeen waardevol is, dan nog is het onzeker of aan dezen grond eenige waarde mag worden toegekend, gezien de omstandigheid dat die grond eerst die waarde hebben zal wanneer hij voor een andere aanwending kan worden toegepast, doch daartoe is noodig dat de opstal is gesloopt, wat groote kosten beteekent in verband met de tegenwoordig toegepaste bouw van gewapend beton met zware betonfunderingen.

Het publiek weet van dit alles echter niets, men kijkt slechts naar de mooie cijfers op de balans, een opstal van f 1.000.000.— afgeschreven tot op f 1.—, dat is je ware!

Uit het bovenstaande blijkt dat een balans nimmer er in slagen zal aan te toonen dat er een stille reserve is, hoogstens kan die balans de *verwachting* opwekken dat de zaak er beter voorstaat dan uit de balanscijfers is af te leiden, doch deze verwachting is uiterst subjectief en hier is de wensch veelal de moeder van de gedachte.

2. „met betrekking tot de ontleening aan geheime en stille reserves met het doel de bedrijfsuitkomsten gunstig te beïnvloeden, zijn vrijwel alle accountants eenstemmig van meening dat zulks niet mag geschieden zonder dat daarvan uitdrukkelijk in de jaarrekening blijkt”.

Het geval zooals het hier gesteld wordt behoeft geen commentaar, het is duidelijk dat, wanneer een directie of een aandeelhoudersvergadering uit een bepaalde reserve heeft geput ten bate van de winstrekening, geen enkele accountant deze jaarrekening zal onderteekenen zonder daarbij te hebben gewezen op deze overheveling van winsten uit vroegere perioden.

Hoe wordt het nu als deze overheveling plaatsvindt op een „stille” wijze, op de wijze als in het onderstaand geval wordt gedemonstreerd? (dit geval is niet gezocht, doch komt in tijden van hoogconjunctuur herhaaldelijk voor).

In 1928 werd voor uitbreiding aangeschaft:

|                               |               |
|-------------------------------|---------------|
| een fabrieksgebouw voor ..... | f 1.000.000.— |
| machines .....                | „ 3.000.000.— |
| totaal                        | f 4.000.000.— |

en gezien de gunstige bedrijfsresultaten, in datzelfde jaar voor haar geheel afgeschreven (tot op een gulden om de post niet uit de boeken te verliezen).

De noodzakelijke afschrijving per jaar dient te worden gesteld op 5 % voor het gebouw en 10 % voor de machines, uitmakende een jaarlijksch bedrag van f 350.000.—. Dat be-

teekent dus dat de bedrijfsrekening gedurende 10 jaar met f 350.000.— en gedurende 20 jaar met f 50.000.— zal worden belast.

Nu de post in z'n geheel is afgeschreven vallen de toekomstige lasten uit dezen hoofde weg, met als gevolg dat de bedrijfsresultaten de eerste 10 jaar met f 350.000.—, de volgende 10 jaar met f 50.000.— zijn verbeterd. Wordt het publiek met deze winstoverheveling van 1928 op de hoogte gesteld? Maakt de accountant bezwaar tegen deze verfraaiing van bedrijfsresultaten? Naar mij bekend is niet. Het publiek worden onjuiste resultaten voorgelegd. Vooral in depressie-tijden is het voor dat publiek aangenaam te merken dat de onderneming waarbij het belang heeft in meerdere of mindere mate rendert, het meent natuurlijk dat de verschaft bedrijfsgegevens zijn verkregen in het afgelopen boekjaar, als zoodanig wordt het verkeert ingelicht.

De moeilijkheden zouden zijn opgelost indien de volgende boeking werd toegepast:

|                                            |               |
|--------------------------------------------|---------------|
| a. bij geheele afschrijving:               |               |
| Verlies en winst .....                     | f 3.999.999.— |
| aan Afschrijving onroerende goederen ..... | f 350.000.—   |
| aan Afschrijvingsfonds .....               | „ 3.649.999.— |
| b. het jaar daarop volgend:                |               |
| Bedrijfsrekening .....                     | „ 350.000.—   |
| aan Afschrijving onr. goederen .....       | „ 350.000.—   |
| en:                                        |               |
| Afschrijvingsfonds ...                     | „ 350.000.—   |
| aan Verlies en winst ...                   | „ 350.000.—   |

de overheveling was dan duidelijk aangegeven, bovendien zou dan ook duidelijk in het licht treden dat het afschrijvingsfonds jaar voor jaar met f 350.000.— achteruitgaat, vooral als bij de toelichting daarop gewezen wordt.

3. „Aan wien behoort organisatorisch de bevoegdheid tot het splitsen van de vermogensvermeerdering, aan den beheerder of aan de eigenaren?”

De Heer *Keuzenkamp* kent die bevoegdheid zonder meer toe aan den beheerder, feitelijk zonder eenige andere motivering dan de beheerder zich moet beschermen tegen de zucht naar winstuitkeering welke de aandeelhouders bezielt; de accountant moet ten gunste van den beheerder optreden wanneer hij (de accountant) van meening is dat de beheersdaad juist is. Wanneer nu zal die beheersdaad als juist moeten worden aangemerkt? Indien de beheersdaad noodig is om de onderneming naar relatieve positie te doen handhaven, of om die positie te verbeteren? Wordt de accountant nu niet een soort „almachtige” die zonder meer gaat beschikken over de portemonnaie van de aandeelhouders, die zelfs medewerkt om door een onware voorstelling van zaken de menschen, die vertrouwen in hem stellen, onjuist voor te lichten?

Bovendien is het de vraag of de accountant wel de geschikte persoon is om bedoelde beheersdaden te beoordelen. Zeker, de beheerder kan het noodig vinden zijn productie uit te breiden of in een andere richting te sturen b.v. door nieuwe merken te lanceren, maar kan de accountant in een dergelijke aangelegenheid adviseeren? Kan hij beoordeelen of de nieuwe investatie renderen zal en of de nieuwe productie een succes zal sorteren? Het betreft hier technische kwesties, met een economischen kant natuurlijk. Is het niet mogelijk dat de beheerder, door zijn persoonlijke aspiraties gedreven, een uitbreiding wil bewerkstelligen welke meer zijn persoonlijk eergevoel streelt dan de belangen van de eigenaren behartigt.

Bovendien vraag ik mij af of het juist is de eigenaren zoo

in de hoek te drukken. Moet de accountant geen rekening houden met de wenschen van de kapitaalfourneerders waar het over de winstuitkeering gaat, een uitkeering waarop zij toch recht hebben? Het gaat er voor de aandeelhouders om welke belegging voor hen voordeliger is, de nieuwe investatie in de onderneming (reserveeren van winsten) of het beleggen in andere richtingen. Het is ook mogelijk dat de eigenaren, die den beheerder aanstelden voor een onderneming met een bepaalde capaciteit, hem niet geschikt achten wanneer die capaciteit overschreden wordt, om maar niet te spreken van de gevaren verbonden aan investatie buiten de controle van de kapitaalmarkt (critiek op emissies enz.).

Er is nog een bezwaar in te brengen tegen al die boekingen of cijfergroepeerings welke aanleiding geven tot het vermoeden dat er stille reserves gevormd zijn en wel dat de samenstellende deelen van het vermogen onjuist worden voorgedragen. Hoe dikwijls worden balansen en jaarverslagen niet gebruikt voor het verzamelen van statistisch materiaal, voor het vaststellen van de liquiditeit, voor het bepalen van de productiviteit per kapitaalseenheid en voor het vergelijken van bedrijfsresultaten over verschillende jaren of van verschillende ondernemingen, in al die gevallen worden de uitkomsten voor den bewerkster onbetrouwbaar. De verslaglegging, althans in den vorm waarin publicatie plaats vindt, is in de meeste gevallen onleesbaar (onberekenbaar).

Het is de taak van den accountant mede te werken tot een verslaglegging welke doelmatig is, d.w.z. volkomen juist (zoo juist als mogelijk is) en zich te houden buiten de belangenstrijd tusschen beheerder en eigenaren, hij dient verslag uit te brengen van zijn bevindingen, hoe partijen (beheerder en eigenaren) daarop reageeren is niet zijn zaak.

4. Wat bedoelt de Heer *Keuzenkamp* wanneer hij in een noot schrijft „voor alles dient de accountant zich toch o.m. te richten naar de statutaire omschrijving van „winst“?

Het is niet aan te nemen dat de heer *Keuzenkamp* zich door die statutaire omschrijving laat leiden bij zijn beoordeeling van de verslaglegging! Het zou leerzaam zijn de verschillende winstomschrijvingen zooals deze in de statuten voorkomen eens onder de loupe te nemen; in het eene geval wordt als winst beschouwd het verschil tusschen opbrengsten en kosten, zonder dat daarbij een nauwkeurige omschrijving wordt gegeven van wat onder kosten moet worden verstaan of wat tot opbrengsten moet worden gerekend, vooral blijkt de onduidelijkheid wanneer dan nog eens wordt voorgeschreven dat van de „aldus berekende winst“ moet worden afgetrokken de noodige afschrijvingen en reserveeringen; in het andere geval zien we als winst beschouwd hetgeen voor uitkeering kan worden beschikbaar gesteld, dit echter ter beoordeeling van de aandeelhouders. Neen, de accountant heeft met een dergelijk winstbegrip niets uitstaande, hij heeft er hoogstens voor te waken dat de statutaire bepalingen worden nageleefd bij de winst *verdeeling*, doch bij het vaststellen wat economisch als winst moet worden beschouwd gelden de algemeene begrippen, daarop mag het streven van den beheerder, noch het verlangen van de eigenaren invloed kunnen uitoefenen.

Resumeerende:

1. dat de z.g. stille reserve zeer misleidend is, in den regel slechts bestaat in de fantasie van de belanghebbenden en dat het tot de taak van den accountant behoort te voorkomen dat het publiek gedupeerd wordt door cijfergroepeerings welke de juiste toestand van de onderneming niet weergeven, onverschillig of door die groepeerings het vermoeden ontstaat dat die toestand beter dan wel slechter is dan op de balans tot uitdrukking komt;

2. door het vormen van „stille“ reserves, vindt verschuiving van winsten plaats, overheveling van goede naar minder goede jaren. De accountant heeft zich evenzeer te verzetten tegen deze verkapte verschuivingen als het tegen het openlijk putten uit de reserve om de bedrijfsresultaten te verbeteren zonder daarvan gewag te maken;
3. de accountant heeft zich buiten de wrijving tusschen beheerder en eigenaren te houden, hoogstens kan hij adviseeren hoe te handelen, het is zeker af te keuren dat hij partij kiest, hij is dan niet langer de objectieve beoordeelaar. Dit partijkiezen wordt des te minder toelaatbaar wanneer hij dit doet achter den rug van de andere partij om; de functie van den accountant gebiedt hem *boven* de partijen te staan;
4. de accountant dient er naar te streven dat de cijfergroepeerings op de balans en verlies- en winstrekening zoo juist mogelijk zij, juist in dien zin dat het „balanslezen“ door belanghebbenden mogelijk wordt en dat deze in de gelegenheid worden gesteld de financieele verhoudingen van de onderneming naar behooren te beoordeelen.

Drs B. M. DE GROOT

### Naschrift

Het wil mij niet in elk opzicht duidelijk worden wat collega de Groot met zijne opmerkingen wenscht te bereiken en het komt mij voor dat hij meerdere malen op twee gedachten hinkt. Mij aansluitend aan de stellingen aan het slot van zijn betoog merk ik het volgende op:

Ad. 1. Ik meen dat hier wat sterk wordt gegeneraliseerd en dat er zelfs wordt overdreven, met name daar waar gesteld wordt dat de stille reserve in den regel slechts bestaat in de fantasie van belanghebbenden. Er zijn gevallen waar dit voorkomt, doch dat dit regel zou zijn ontken ik ten stelligste. Ik vraag mij verder af wanneer collega de Groot van een stille reserve wil spreken en het bestaan ervan wil erkennen. Is dit alleen het geval wanneer de liquidatieopbrengst met zekerheid de boekwaarde overtreft? Men zou dit uit zijn betoog afleiden. Of kan ook van een stille reserve gesproken worden wanneer de waarde der te verwachten nutsprestaties hooger is dan die boekwaarde. M.i. is dit laatste het geval.

Collega de Groot stelt dat het publiek wordt gedupeerd door cijfergroepeerings welke den juisten toestand van de onderneming niet weergeven. Ik kan mij met die stelling volkomen vereenigen maar in welk verband staat zij tot een balans waarin een stille reserve voorkomt, dus een balans waaruit (zooals ik stelde) het bestaan van een betere vermogenstoestand zonder eenige nadere toelichting blijkt? Hoe kan het publiek door zoo'n balans gedupeerd worden?

Ad. 2. Dat als gevolg van de vorming van stille reserves winstverschuivingen plaatsvinden beaam ik ten volle, doch ik ontken dat dit „verkapte“ verschuivingen zijn. Uit het feit dat afschrijving heeft plaatsgehad tot zoodanig bedrag dat uit de balans zonder eenige nadere toelichting het bestaan van een beteren vermogenstoestand blijkt, volgt automatisch en dat zal zelfs den leek duidelijk zijn, dat de winst in vroegere jaren is gedrukt en dat de kans aanwezig is dat de winst wordt geflatteerd zoolang het afgeschreven actief nog nutsprestaties levert.

Het komt mij verder voor dat het betoog sub 2 de beweringen sub 1 niet dekt. Wanneer, zooals collega de Groot meent, stille reserves als regel alleen in de fantasie van belanghebbenden bestaan, kunnen deze fantasieën niet tot winstverschuivingen leiden.

Ad. 3. Heb ik werkelijk zonder eenige andere motiveering dan dat de beheerder zich moet beschermen tegen de zucht

naar winstuitkeering van aandeelhouders gesteld dat de bevoegdheid tot splitsing van de vermogensvermeerdering aan den beheerder toekomt? Ik meen van niet. Ik heb dit recht afgeleid uit de vertrouwenspositie die hij van eigenaren verwierf, een positie die hem stelde in de plaats van den alleen handelenden koopman die ook voor zich zelf de splitsing maakt en die bij verstandig beheer zich niet afvraagt wat zijn dit jaar de behoeften van mijne huishouding en welke juridische rechten heb ik op de vermogensvermeerdering, maar die zichzelf de vraag stelt wat kan ik bedrijfseconomisch gezien aan mijn onderneming ontleenen. Om dat wat bedrijfseconomisch juist is gaat het bij de bepaling van het bedrag der uitdeelingen en daarover kan de bedrijfseconomisch geschoolde en dus de goede beheerder beter oordeelen dan deze of gene persoon die toevalligerwijze juridische rechten heeft op een deel van wat statuten winst noemen en die zich aandeelhouder noemt. Diens taak is het slechts den goeden beheerder te benoemen maar hem dan ook in zijn beheer ten volle vrij te laten zolang niet blijkt dat hij dient te worden vervangen. Waar het nu hier om de vraag gaat of bedrijfseconomisch al of niet juist wordt gehandeld is het oordeel van een buitenstaander — bedrijfseconoom, d.i. dus de accountant voor eigenaren van gewicht. Het is een integreerend deel van de taak van den accountant zich over bedrijfseconomische vraagstukken als deze een oordeel te vormen, dit oordeel zoo noodig ter kennis van zijn opdrachtgevers te brengen en zijne meening te verdedigen. De accountant zal zich daarbij niet buiten de wrijving tusschen beheerder en eigenaren kunnen en ook niet mogen houden. Maar waarom hij dan geen objectief beoordeelaar meer zou zijn en niet meer boven partijen zou staan indien zijn oordeel parallel loopt met dat van b.v. den eigenaar en hij dus om collega *de Groot's* terminologie over te nemen, diens partij kiest, ontgaat mij. Objectiviteit houdt geen kleurloosheid in en boven alle partijen kan alleen hij staan die zich een eigen meening kan vormen.

Ad. 4. Ik kan geen verband zien tusschen het resumé sub 4 en het onder het zelfde nummer geleverde betoog. Of ik den inhoud van het resumé als juist zou erkennen hangt af van wat collega *de Groot* onder „zoo juist mogelijk” en „naar behooren” verstaat. Over de beteekenis en de draagwijdte dezer begrippen laat hij zich jammer genoeg niet uit.

Waar collega *de Groot* mij naar de bedoeling vraagt van de in een noot gestelde aantekening „voor alles” dient de accountant zich toch o.m. te richten naar de „statutaire omschrijving van winst” moet ik hem vermoedelijk tot zijn verwondering antwoorden, dat n.m.m. de accountant die een jaarrekening onderteekent zich primair heeft af te vragen of bij de opstelling daarvan de in de statuten voorkomende bepalingen zijn in acht genomen. Want zelfs al zijn die bepalingen bedrijfseconomisch onjuist, hetgeen helaas herhaaldelijk voorkomt, dan heeft de accountant niet het recht deze bepalingen naast zich neer te leggen en te zeggen zooals Collega *de Groot* wil, „de accountant heeft met een dergelijk winstbegrip niets uitstaande”. De accountant kan hier op de wenschelijkheid wijzen de statuten te veranderen maar meer kan hij veelal voorloopig niet doen. Hij heeft te waken voor de naleving van *alle* statutaire bepalingen, niet alleen van die betreffende de winstverdeling, en hij kan zich evenmin als directeur of aandeelhouders daarboven stellen. Ik verwonder mij trouwens over dit standpunt van collega *de Groot* ook in een ander opzicht dan alleen het juridische. Waarom, geachte collega, wilt gij hier de rechten die eigenaren uitdrukkelijk in hunne overeenkomst voor zich hebben bedongen met voeten treden, terwijl gij U elders (3) wilt voordoen als de strijder voor deze door mij in een hoek gedrukten?

T. KEUZENKAMP

## NEDERLANDSCH INSTITUUT VAN ACCOUNTANTS

### SCHRIFTELIJK EXAMEN

#### ACCOUNTANCY C

(slot) <sup>1)</sup>

Donderdag 16 November 1939

#### III

Beschikbare tijd 3 uur

De Commissarissen der N.V. „Detailverkoop” dragen U de contrôle op van haar bedrijf, een winkelzaak, opdat U de jaarrekening der N.V. zonder voorbehoud kunt onderteekenen.

De volgende bijzonderheden worden U bekend:

1. De zaak verkoopt een groote verscheidenheid van artikelen, deels huishoudelijke, deels luxe-artikelen.

2. Er zijn 2 directeuren, waarvan één zich in hoofdzaak met den inkoop bemoeit, de andere met den verkoop. De bepaling der verkoopprijzen geschiedt in onderling overleg.

3. Het personeel bestaat uit:

1 winkelchei,

ca. 20 verkoopsters,

1 cassière en 2 bedienden aan de paktafel,

2 bedienden voor magazijn- en inkoop-beheer,

2 bedienden voor inpakken en expeditie van waren, waaronder de verzorging in de stad resp. naar den bode, voorzover naar omliggende plaatsen is verkocht,

1 hoofdboekhouder met 2 bedienden,

1 correspondent.

4. In de inkoopadministratie wordt tevens de verkoopwaarde aangegeven van hetgeen is ingekocht. Er is geen magazijn-administratie. Wel bestaat er t.a.v. de geldelijke administratie van in- en verkoopen een in-deeling in een 10-tal rayons. Tusschentijdsche wijzigingen in den verkoopprijs worden in een bij de Directie berustend boek aangegeven.

5. Omtrent de administratieve inrichting met betrekking tot den verkoop geldt o.m. het volgende:

a. Er is geen kasregisters. Voor de winkelverkoopen worden door de verkoopsters, die steeds een bepaald rayon bedienen, bons gescheurd uit genummerde blocs, en wel in triplo. Bovendien neemt de verkoopster het eindbedrag over op een z.g. index, welke zich achter in elk bloc bevindt. Aan het einde van den dag worden deze indexen bij de administratie ingeleverd. Er zijn eenige indexen per bloc beschikbaar, aangezien elken dag een nieuwe moet worden bijgehouden en hetzelfde bloc verschillende dagen in gebruik kan zijn.

De klant gaat met bon No. 1 en 2 naar de cassière, die beide bons voor „betaald” (+ datum) afstempelt, na de telling en omrekening te hebben gecontroleerd. De klant behoudt No. 1. De cassière werpt No. 2 in een gesloten bus. Met No. 1 gaat de klant naar de naast de kas geplaatste paktafel, alwaar de verkoopster inmiddels het artikel en bon No. 3 heeft ingeleverd. Na vergelijking parafeert de pakster beide bons en levert zij het gekochte aan den klant af, tezamen met bon No. 1. Na sluiting worden de bons No. 3, de indexen en de bus met bons No. 2 op kantoor afgeleverd. Bovendien wordt een door den winkelneef mede-onderteekend proces-verbaal opgemaakt van hetgeen zich in de winkelkas bevindt, terwijl den volgenden morgen, na lediging van de bus door één der kantoorbedienden wordt nagegaan, of de kasverantwoording volledig is. Het kasboek wordt uit de bescheiden door den hoofdboekhouder bijgewerkt, die tevens de hoofdkas houdt.

b. Ook bij verkoopen onder rembours wordt van dezelfde winkelbons gebruik gemaakt, zij het op andere wijze. Verder komt het voor, dat klanten in den winkel betalen, doch het gekochte laten bezorgen. De gelden bij remboourszendingen worden geïnd door de expeditie-afdeling, welke eveneens dagelijks afrekenet bij den hoofdboekhouder.

c. Verder worden z.g. cadeau-bons door de cassière verkocht tegen constante betaling, welke bons bij aankoop van een artikel in betaling kunnen worden gegeven voor het daarop uitgedrukte bedrag.

d. De verkoopsters ontvangen, naast een salaris, een zekere provisie in procenten van hetgeen door haar is verkocht.

U kunt omtrent de inrichting der administratie de alsnog door U noo-

<sup>1)</sup> I in de April-aflevering 1940 no. 4, blz. 71 e.v.